

TUUSULANJÄRVEN KUNNOSTUSTYÖRYHMÄN KOKOUS

Aika:	Torstai 13.9.2012 klo 14.00 - 15.30	
Paikka:	Keski-Uudenmaan vesiensuojelun kuntayhtymän toimisto, Kultasepänkatu 4 B, Kerava	
Osallistujat:	Jukka Laitila (pj.) Kaarina Laine Pekka Kylänpää Tero Rantanen Anu Tyni Mauri Pekkarinen Jaana Hietala (siht.)	Järvenpään kaupunki Järvenpään kaupunki Tuomalan kalastuskunta Tuusulanjärven vesiensuojeluyhdistys (§1 - §10) Keski-Uudenmaan ympäristökeskus Keski-Uudenmaan vesiensuojelun ky Keski-Uudenmaan vesiensuojelun ky
Poissa	Jyrki Kaija Päivi Hämäläinen Jarmo Vääriskoski Esa Partanen Pertti Paakkinen	Tuusulan kunta Tuusulan kunta Uudenmaan ELY-keskus ProAgria Uusimaa Pro Tuusulanjärvi -liike

**1.
KOKOUKSEN TYÖJÄRJESTYS**

Ehdotus:	Jaettu asialista hyväksytään kokouksen työjärjestykseksi.
Päätös:	Ehdotuksen mukainen.

**2.
EDELLEISEN KOKOUKSEN PÖYTÄKIRJA**

Ehdotus:	Hyväksytään Kunnostustyöryhmän pöytäkirja 2/2012.
Päätös:	Ehdotuksen mukainen.

**3.
TYÖRYHMÄN KOKOONPANON TARKISTUS**

Tuusulan kunnan kiinteistöinsinööri Päivi Hämäläinen tulee kunnan edustajaksi työryhmään Jukka Valjakan tilalle.

Ehdotus:	Uusi jäsen merkitään tiedoksi.
Päätös:	Ehdotuksen mukainen.

4. TUUSULANJÄRVEN VEDENLAATU KESÄLLÄ 2012

Kesä oli melko viileä ja pintaveden lämpötilat olivat lähes koko kesän alle 20 °C, vain heinäkuun lopulla mitattiin sen ylittäviä lämpötiloja. Viileä sää on selvästi hidastanut sinilevien kasvua ja Tuusulanjärven sinileväseurannassa (Halosenniemi) havaittiin vain vähän sinilevää. Sedimentin kaasunmuodostus oli melko vähäistä koko kesän ajan.

Tuusulanjärven vesi oli kesäkuussa melko sameaa ja näkösyvyys oli vain 30 cm, mutta vesi kirkastui elokuussa jolloin näkösyvyys 60 cm.

Klorofylli-pitoisuus vaihteli 4 - 39 µg/l. Pintaveden kokonaisfosforipitoisuus vaihteli 82 - 118 µg/l. Pohjanläheinen P-pitoisuus oli 88 - 179 µg/l. Pintaveden korkeimmat arvot mitattiin kesäkuussa ja syvänteiden elokuussa.

Kolme hapetinta on ollut käynnissä koko kesän. Halosenniemen hapetinta (no 2) ei voitu käyttää alkukesällä, koska sen kaapeli oli jostain syystä poikki. Kaapelivika korjattiin ja laite saatiin kuntoon heinäkuun lopulla. Hapen kyllästysaste 1 m:n syvyydessä vaihteli 82 - 109 %. Pohja happitilanne oli matalimmillaan heinäkuun loppussa (33 %), jolloin hapetin no 2 ei toiminut, mutta huollon jälkeen hapen kyllästysaste parani nopeasti ja elokuussa se oli jo 88 %.

Ehdotus:	Merkitään tiedoksi Tuusulanjärven melko hyvä vedenlaatu kesällä 2012.
Käsittely:	Kokouksessa jaettiin kuvat veden lämpötilan ja laadun kehityksestä vuosina 1995 - 2012 (pöytäkirjan liitteet).
Päätös:	Ehdotuksen mukainen.

5. HOITOKALASTUSSAALIIN KÄSITTELY

Jukka Lassila sai Keski-Uudenmaan ympäristökeskukselta kehotuksen parantaa kompostointikäytäntöään. Lassila on valmis jatkamaan kalojen kompostointia ja rakentamaan kehotuksen mukaisen tiivispohjaisen kompostointikentän. Sopimusneuvotteluissa päädyttiin liitteen 1 mukaiseen sopimukseen, jonka periaatteet Kunnostustyöryhmä alustavasti hyväksyi sähköpostitse.

Lassila on kertonut pystyvänsä rakentamaan kompostointikentän syyskuun alkupuolella, jolloin kalastus voisi alkaa 17.9. alkavalla viikolla.

Ehdotus:	Kunnostustyöryhmä hyväksyy viimeistellyn kalankäsittelysopimuksen allekirjoitettavaksi.
----------	---

Käsittely: Todettiin, että kalastusta on syytä jatkaa useita vuosia, joten investointi käsittelykenttään on tarpeen. Ympäristökeskus on hyväksynyt kentän suunnitelman, mutta rakennusluvasta puuttuu vielä naapurin kuuleminen. Lassila on luvannut hoitaa kuulemisen pikaisesti. Mikäli kenttä ei ole valmiina 17.9., Lassila on luvannut säilyttää saaliskalan tilapäisesti lavalla.

Kompostoitavaksi haetun kalamäärän arviointia vaikeuttaa se, että rannasta haettavan kalan määrää ei ole seurattu. Kalastajia pyydetään seuraamaan saaliin hakijoiden ottamia kalamääriä aiempia vuosia tarkemmin.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

6. KALATUTKIMUKSET

Ulappa-alueen kalatiheyden arviointitutkimus tuo tietoa mm. kukan poikastuotannon onnistumisesta ja kuorekannan kehityksestä, joista ei muuten saataisi tietoa. Ulapan kalamäärän arviointi kaikuluotauksella ja troolauksella toteutetaan syyskuun alkupuolella. Kunnostustyöryhmä hyväksyi yhteistyösopimuksen (liite 2) yliopiston kanssa sähköpostitse viikolla 35.

Lahnan populaatiotutkimuksen (liite 3) mukaan järven lahnakanta on vielä hyvin suuri ja populaation seuraaminen on tarpeen hoitokalastuksen vaikutusten ja saalistavoitteiden arvioimiseksi.

Nuottasaaliin lajijakauman ja lahnan populaatioanalyysin näytteenotto ja määritykset on suunniteltu tilattavaksi Kala- ja vesitutkimus Oy:ltä. Näytteet ottaa ja analysoi tutkija Jouni Kervinen, joka on hoitanut näytteenoton aiempina vuosina. Työt laskutetaan toteutuneiden palkka- ja matkakulujen mukaan. Näytteenottokulut ovat arviolta n. 7 000 €, tämän lisäksi Kervinen tekisi ikämäärityksiä laboratoriossa 2 - 3 viikkoa (3 500 €). Aineiston laskennasta ja raportoinnista tehdään yhteistyösopimus Helsingin yliopiston kanssa (kustannukset korkeintaan 7 000 €).

Kaikuluotaus, nuottasaaliin näytteenotto ja lahnan populaatioanalyysin kustannukset ovat yhteensä 24 300. Vuoden 2012 kalatutkimuksiin on varattu yhteensä 24 000 €.

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä

- a) hyväksyy kalatutkimusten näytteenoton ja ikämääritysten tilaamisen Kala- ja vesitutkimus Oy:ltä sekä
- b) hyväksyy yhteistyösopimuksen tekemisen Helsingin yliopiston kanssa lahnan populaatioanalyysin laskennasta ja raportoinnista.

Käsittely: Lahnan populaatiotutkimuksen tulokset käytiin lyhyesti läpi.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

7. HANKKEEN TOTEUTUKSEN SEURANTA

Rantamo-Seittelin vedenlaatua on seurattu kerran kuussa otetuilla vesinäytteillä. Kuntayhtymän velvoitetarkkailuraporttiluonnos on lähetetty ELY-keskukseen (liite 4). Tulosten perusteella kosteikko pidätti kahden vuoden aikana 350 kg kokonaisfosforia, joka on 20 % tulevasta kuormituksesta. Nitraatti-typpeä pidättyi kosteikkoon selvästi vähemmän.

Ankeriaita istutettiin Tuusulanjärveen (3000 kpl) ja Rusutjärveen (2000 kpl) 25.7. Ely-keskus maksoi osan istukkaista.

Tuusulanjärvellä niitettiin vesikasveja elokuussa viikolla 33. Karvalehteä ei tarvittu poistaa.

Kosteikkoalueen penkereet niitetään ja mittakoppeja korjataan syyskuussa.

Hoitokalastus aloitetaan syyskuussa heti kun kalankäsittelyasia on selvinnyt. Syyskuussa toteutetaan myös kalatutkimukset (§ 6).

Tuusulanjoen ja Palojoen valuma-alueen suojavyöhyke- ja kosteikkosuunnittelun maastotyöt tehtiin heinä - elokuussa ja tulosten esittelytilaisuus pidetään Rusutjärven Metsäpirtillä 11.10 klo 18.00.

Loppuvuoden arvioidut kustannukset ovat seuraavat:

- vesikasvien niitot ja kuljetus 10 000 €
- Rantamo-Seittelin kosteikon hoito ja seuranta 4 000 €
- analyysikuluja (sedimenttinäytteet ym.) 1000 €
- hapettimien käyttö ja huolto 5 000 €
- hoitokalastus ja saaliin kompostointi 50 000 €
- kalatutkimus 24 000 €
- henkilöstö- ym. kulut 25 000 €.

Vuoden 2012 määrärahoista (229 000 €) on käytetty elokuun loppuun mennessä 91 600 € ja jäljellä on 138 400 € (liite 5). Loppuvuoden kuluiksi tulee 129 000 € ja koko vuoden kuluiksi 221 000 €.

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä merkitsee tiedoksi hankkeen toteutuksen tilanteen.

Käsittely: Kosteikon seurannan tulokset käytiin lyhyesti läpi.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

8. ELY-KESKUKSEN RAHOITUSOSUUS

Hankkeen toimintasuunnitelman 2012 - 2015 mukaan ELY-keskuksen rahoitusosuus vuosittain on 10 000 €. ELY-keskus päättää tästä hakemuksen perusteella. Mahdollisesta käyttökohteesta keskustellaan ennen kokousta ELY-keskuksen edustajien kanssa.

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä päättää hakea ELY-keskukselta rahoitusta vuosille 2012 -2013 kokouksessa sovittavaan kohteeseen.

Käsittely: Neuvottelua ELY-keskuksen kanssa ei saatu järjestettyä ennen kokousta. ELY-keskus on aiempina vuosina osallistunut vesien-suojelukohteiden rakennus- ja kunnostustöihin. Vuoden 2012 avustus voitaisiin käyttää Mäyränojan suuosan laskeutusaltaan kunnostukseen. Allas on kooltaan pieni suhteessa valuma-alueeseen ja sen vesitilavuus on pienentynyt liettymisen ja osmankäämin runsastumisen seurauksena. Lisäksi altaan ranta-alueet ovat pajukoituneet eikä tieltä ole enää näköyhteyttä järvelle. Kasvillisuutta poistetaan niittämällä ja lietettä kaivamalla sekä pajukot raivataan.

Päätös: ELY-keskuksen rahoitusta päätettiin hakea Mäyränojan altaan peruskunnostukseen.

9. HANKKEEN JATKORAHOITUS

Kuntayhtymän talousarvioluonnoksessa vuosille 2013 - 2017 esitetään hankkeelle rahoitusta liitteen 6 mukaisesti. Kuntien vuosittainen rahoitusosuus on vuosina 2013 ja 2014 yhteensä 200 000 €/v ja 2015 - 2017 180 000 €/v.

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä hyväksyy talousarvioluonnoksen mukaisen hankerahoituksen pohjaksi hankkeen toimintasuunnitelman päivitykselle.

Käsittely: Toiminnan painopiste vuosina 2013 - 2017 tulee olemaan haja-kuormituksen vähentäminen. Vuonna 2014 alkavalle maatalouden tukikaudelle pyritään löytämään uusia erityisympäristötuella toteutettavia kohteita. Myös sisäisen ravinnekueormituksen vähentäminen hapetuksella ja hoitokalastuksella on tärkeää vedenlaadun parantamiseksi ja leväkukintojen vähentämiseksi.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

10. RAVINNESIEPPARI

Kunnostustyöryhmä on edellisissä kokouksissaan päättänyt hakea ulkopuolista rahoitusta ravinnesiepparikokeiluun (Saloy Oy). Hankkeen kustannusarvio on n. 70 000 €. Maa- ja vesitekniikan tuki ry:n apurahojen haku päättyy 1.10.2012. Hakemus on mahdollista saada valmiiksi siihen mennessä.

Vanajavesikeskus (Hämeenlinna) on rakentanut Saloyn ravinnesiepparin liittalaan Äimäjärvelle. Heidän ensimmäisten mittausensa mukaan sieppari on saostanut suurimman osan ojan fosforista (PO₄-P 38 -> 3). Veden pH on laskenut todella paljon (7,5 -> 3,5). Veden suuri happamuus on vesieliöille haitallista ja tämä on otettava saostimen sijoituksessa huomioon.

Kunnostustyöryhmä pääsee tutustumaan Vanajavesikeskuksen (www.vanajavesi.fi) vesiensuojelutoimiin ja saostimeen syksyn aikana (alustavasti sovittu 4.10 klo 9 - 15). Ohjelmassa on Vanajavesikeskuksen toiminnan esittely ja maastokäynti.

Ehdotus:

Kunnostustyöryhmä

- a) merkitsee tiedoksi hakemuksen lähettämisen ja
- b) tutustumisretken Vanajavesikeskukseen Hämeenlinnaan.

Käsittely:

Veden happamoituminen heti saostimen alapuolella on huolestuttavaa ja tämän takia on syytä seurata muiden kohteiden kokeuksia ennen kuin saostin rakennetaan Tuusulanjärvelle.

Päätös:

Kunnostustyöryhmä päätti

- a) lykätä ravinnesaostuskokeilua ja
- b) lähteä tutustumisretkelle Vanajavesikeskukseen Hämeenlinnaan 4.10.2012.

11. TIEDOKSI

JS/SUOMI ja kuntayhtymä on tehnyt yhteistyösopimuksen esitteiden toimittamisesta Tuusulanjärven kunnostushankkeelle. Esitteet laaditaan Co-Brading-menetelmällä eli esitteet rahoitetaan ilmoitusmyynnillä. Markkinointikirje on lähetetty elokuussa alueen yrityksille ja toimijoille. Syyskuun alkuun mennessä on saatu myytyä viisi ilmoitusta.

Uudenmaan liitto järjestää Uusimaa-viikon marraskuussa (5.11 - 9.11). Hanke osallistuu ympäristökasvatuspäivään (5.11) esittelypöydällä.

Hankeseminaari on suunniteltu pidettäväksi marraskuun loppupuolella.

Ehdotus:

Kunnostustyöryhmä merkitsee tiedoksi esitteen markkinoinnin aloittamisen, osallistumisen Uusimaa-viikon ympäristökasvatuspäivään ja hankeseminaarin ajankohdan.

Käsittely:

Pekkarinen kertoi, että Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys järjestää tapahtumia teemalla "50 vuotta vesiensuojelua Vantaanjoen alueella". Tuusulanjärvi-seminaari sopisi

samaan kokonaisuuteen, koska Järvenpään ja Tuusulan jätevesien puhdistus alkoi myös 50 vuotta sitten.

Päätös: Ehdotuksen mukainen. Hankeseminaarin ajankohtaa siirretään keväälle 2013.

12. MUUT ASIAT

Järvenpään kaupunki järjestää hulevesikoulutusta teknisen toimien henkilökunnalle. Laine lupasi toimittaa koulutusmateriaalin tiedoksi asiasta kiinnostuneille ryhmäläisille.

Uudenmaan ELY-keskus järjestää sidosryhmätilaisuuden Gustavelundissa 12.10.2012 liittyen vesienhoidon kuulemiseen. Tilaisuuteen on kutsuttu Uudenmaan vesien- ja merenhoidon yhteistyöryhmän jäsenet sekä ne tahot, joilta pyydettiin lausunto vesienhoidon kuulemisen yhteydessä 15.6.2012.

13. SEURAAVA KOKOUS

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä päättää seuraavan kokouksen ajankohdan.

Päätös: Seuraava kokous pidetään torstaina 7.2.2013 klo 8.30 kuntayhtymän toimistolla.